

HUIZEN VAN HET RECHT

EERSTE HULP BIJ SOCIAAL-JURIDISCHE VRAAGSTUKKEN

maart 2018

SP

In een rechtsstaat moet je je recht kunnen halen en daarbij in ieder geval de hulp krijgen die nodig is. Mensen hebben niet alleen op papier rechten, het is van groot belang dat die rechten ook geëffectueerd kunnen worden. Soms bestaan die rechten eerst en vooral uit het krijgen van de juiste begeleiding om uit een probleemsituatie te komen. Maar hoe moet dat? Waar moet je zijn als jou iets overkomt, als je hulp nodig hebt, als je belazerd bent of een ander geschil hebt?

De SP stelt voor dat mensen met hun juridische of maatschappelijke problemen terecht kunnen in een 'Huis van het Recht'. Dichtbij, laagdrempelig en betaalbaar moet je de juiste (juridische) hulp kunnen krijgen. Verschillende belangrijke partijen die hier aan bij kunnen dragen worden samengebracht en weten elkaar beter te vinden, in het belang van de rechtszoekende.

Vergeleken met andere beroepsgroepen hebben mensen vrij veel vertrouwen in rechters. Dat is terecht, maar dat zegt nog niet zo veel over de manier waarop mensen hun recht moeten zien af te dwingen. Het beeld is toch vooral dat juridische procedures ingewikkeld zijn, lang duren, veel geld kosten en vaak niet voor echte duurzame oplossingen zorgen. Dat beeld is helaas vaak terecht. Sluimerende geschillen die niet worden opgelost zijn een grote ergernis voor mensen, het raakt hen in hun dagelijkse leven en hun gezondheid.

Vanuit de gedachte dat het recht laagdrempeliger moet zijn, dichtbij mensen, niet te ingewikkeld en niet te kostbaar, is in Noord-Nederland het initiatief van de 'Spreekuurrechter' ontstaan. Mensen met een al dan niet juridisch probleem vinden een luisterend oor bij een ervaren rechter die zonder ingewikkelde vormvereisten of schriftelijke voorbereiding mensen laat vertellen over hun probleem en de gewenste oplossing, iemand die vooral luistert en vragen stelt en zo nodig ter plaatse gaat kijken. De ervaringen zijn uitstekend. Vaak komen mensen er zelf uit, soms nadat de rechter door heeft laten schemeren hoe er naar gekeken kan worden. Deze mooie manier van het recht toegankelijk maken en bij mensen brengen verdient navolging en zou overal beschikbaar moeten zijn.

In België bestaat er een soortgelijke rechter, namelijk de vrederechter. Verspreid over het land zijn er 187 vestigingen waar men tijdens kantooruren vrij kan binnenlopen met een vraag of verzoek. Deze vestigingen bevinden zich dichtbij de mensen, bijvoorbeeld in gebouwen van gemeentes of in gehuurde lokalen. Onder andere de politie, sociale diensten, huisvestingsmaatschappijen, ziekenhuizen en zorgcentra maken gebruik van de diensten van deze vrederechters. Een werkbezoek van de SP aan het Vredegerecht Genk heeft geleerd dat deze laagdrempelige en informele manier van geschilbeslechting in conflictgevoelige zaken ertoe leidt dat goed in kaart kan worden gebracht waar de problemen in de samenleving zitten.

Het komt namelijk vaak voor dat mensen dusdanig diep in de problemen zitten, dat ze niet meer weten met welk probleem ze waar terecht kunnen. Ook zijn er veel geschillen denkbaar waarvoor overheidsrechtspraak niet de meest voor de hand liggende of beste oplossing is, zoals psychische of financiële problemen. Naast de spreekuurrechter moeten daarom ook andere juridische professionals en hulpverleners aanwezig zijn. Als dat niet mogelijk is, moeten ze bijvoorbeeld digitaal of telefonisch beschikbaar zijn of moet direct een afspraak gemaakt kunnen worden met de juiste hulpverlenende instantie. Denk aan een mediator, advocaat, sociaal raadslid, schuldhulpverlener, GGZ, maatschappelijk werker, de sociale dienst en de gemeente. Er moet een oplossing kunnen worden geboden of naar de juiste persoon of organisatie doorverwezen kunnen worden, een soort 'eerste hulp bij sociaal-juridische vraagstukken'. Het moet 'de huisarts van de juridische wereld' worden.

Een goed voorbeeld van samenwerking tussen het juridische en het sociale domein is de pilot Multiproblematiek in Roermond, waar de SP mee heeft mogen lopen. Het Juridisch Loket werkt daarin nauw samen met onder andere maatschappelijk werk, Centrum Jeugd en Gezin en het loket Schuldhulp en Zorgteams van de gemeente Roermond. Door deze korte lijntjes krijgen mensen zoveel als mogelijk de hulp die nodig is voor de verschillende problemen die zij hebben of ervaren. Of het nu gaat om bijvoorbeeld juridisch advies bij een conflict met de werkgever, het via schuldhulp weer op orde krijgen van een problematische financiële situatie of een gesprek met een maatschappelijk werker.

Om er voor te zorgen dat er een landelijk dekkend netwerk van Huizen van het Recht komt, zou er bijvoorbeeld per 60.000 inwoners een Huis van het Recht kunnen worden geopend. Je moet er binnen kunnen lopen tijdens kantooruren en/of bepaalde avonden met een vraag of verzoek. Dit hoort geen duur nieuw gebouw te zijn, afgeschermd of met beveiliging, maar moet juist tussen de mensen staan. Denk bijvoorbeeld aan bestaande buurthuizen, bibliotheken of andere overheidsgebouwen. Toegankelijkheid en nabijheid zijn belangrijk, maar mensen moeten zich ook gehoord voelen. Daarom werken er professionals die oog en oor hebben voor de mensen die zich melden. Problemen horen niet te escaleren maar moeten worden opgelost.

Mensen moeten er op kunnen vertrouwen dat zij hun juridische of sociale hulp kunnen krijgen op een niet al te ingewikkelde manier tegen niet al te hoge kosten. Want als mensen hun recht niet meer kunnen halen, blijft onrecht bestaan.